

Inhoud

Bouwnijverheid

- Indexcijfers voor de herbouwkosten van woningen, april 2003. pag. 3
- Inputindexcijfers voor bouwkosten van woningen, april 2003. pag. 3

Financiële instellingen en markten

- Gemiddeld rendement van obligatieleningen, obligatie- en aandelenindexcijfers, week no. 22 pag. 4
- Nieuwe Levensverzekeringen, april 2003. pag. 3

Huishoudens en individuen

- Consumentenconjunctuuronderzoek, mei 2003. pag. 2

Verklaring van de tekens

. = gegevens ontbreken; – = nihil; x = geheim; * = voorlopig cijfer.
() achter de titel = nummer met de laatst gepubliceerde overeenkomstige tabel.

Auteursrecht

© CBS, Voorburg/Heerlen, 2003. Bronvermelding is verplicht.
Verveelvoudiging voor eigen of intern gebruik is toegestaan.
ISSN: 0166-9680

Prijs

€ 72,25 per jaar (excl. verzendkosten); los nummer € 6,65.

Informatie

Infoservice: tel. (045) 570 70 70; E-mail: infoservice@cbs.nl
Website: www.cbs.nl; Conjunctuur: teletekst pag. 506 en 507
Redactie SB: CBS, Postbus 4000, 2270 JM Voorburg.

Consumentenvertrouwen blijft laag

Het consumentenvertrouwen in mei is vrijwel gelijk gebleven ten opzichte van april. De consument is wel wat minder somber over de toekomst. Voor het komende jaar zijn de verwachtingen over zowel het economisch klimaat als de eigen financiële situatie verbeterd. Het oordeel over de eigen financiële positie in de afgelopen twaalf maanden is echter verslechterd, zo blijkt uit het Consumenten Conjunctuuronderzoek van het CBS.

Oordeel over economie iets positiever

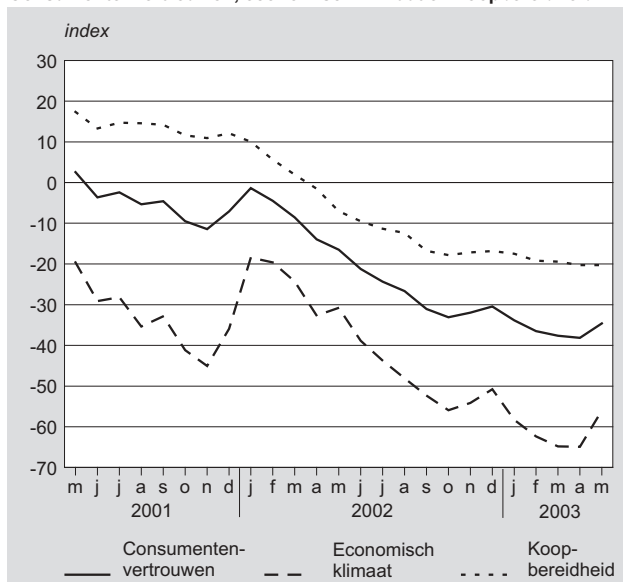
De mening van de consument over de economische situatie is, na correctie voor seizoeninvloeden, voor de tweede maand op rij wat positiever dan de maand ervoor. Dit komt voornamelijk door het positievere oordeel over de economische situatie in de komende twaalf maanden. Gecorrigeerd voor seizoeninvloeden stijgt het oordeel over de toekomstige economische situatie met 9 punten naar -34, de grootste verbetering sinds januari 2002. Het oordeel over de afgelopen twaalf maanden is nagenoeg gelijk gebleven.

Koopbereidheid blijft zeer laag

De koopbereidheid van consumenten is in mei, seizoengecorrigeerd, gelijk gebleven ten opzichte van april en bevindt zich op het laagste niveau sinds april 1985. De koopbereidheid is één van de twee onderdelen waaruit de index van het consumentenvertrouwen is samengesteld. De koopbereidheid is gebaseerd op het oordeel over de financiële situatie van het eigen huishouden en het doen van grote aankopen.

Het oordeel over de financiële positie van het eigen huishouden in de komende twaalf maanden verbetert. Gecorrigeerd voor seizoeninvloeden stijgt het met 4 punten naar -1. De consument was dit jaar niet eerder zo positief over zijn toekomst. Het is echter nog te vroeg om op grond van dit cijfer vergaande conclusies te trekken. Consumenten vinden de tijd voor het doen van grote aankopen, zoals computers en televisies, bovendien weer iets gunstiger dan vorige maand. Daarentegen zijn ze in mei negatiever gestemd over de ontwikkeling van hun financiële positie in de afgelopen twaalf maanden. Het saldo tussen optimisten en pessimisten bedraagt -26 en is daarmee op het laagste punt sinds januari 1985 aangekomen.

Consumentenvertrouwen, economisch klimaat en koopbereidheid

Technische toelichting

De index van het consumentenvertrouwen geeft aan in hoeverre huishoudens vinden dat het economisch gezien beter of slechter gaat. Het consumentenvertrouwen wordt bepaald op basis van de mening van huishoudens over het algemene economisch klimaat en over de eigen financiële situatie. Maandelijks worden hierover in het Consumenten Conjunctuuronderzoek (CCO) vijf vragen gesteld aan ongeveer duizend huishoudens. Daarnaast bevat het CCO onder andere vragen over de verwachtingen voor de werkloosheid en de inflatie en over het spaargedrag en aankoopplannen van huishoudens.

De geïnterviewden kunnen vinden dat het beter gaat (de 'optimisten'), dat het slechter gaat (de 'pessimisten') of dat de situatie gelijk blijft. De indicatoren worden berekend door het percentage optimisten te verminderen met het percentage pessimisten.

Naast het CBS, stelt ook de Europese Commissie (EC) voor Nederland een indicator van het consumentenvertrouwen samen. De EC hanteert daarbij echter deels andere vragen dan het CBS. In de EC-berekening ligt de nadruk geheel op de verwachtingen voor de toekomst, waar in de indicator van het CBS ook de feitelijke situatie van de consument wordt meegenomen.

Consumentenconjunctuuronderzoek 1)

(17)

	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
<i>Index van consumentenvertrouwen 2)</i>												
1998	20	19	23	20	25	25	25	24	16	4	4	5
1999	8	6	7	9	11	10	15	16	23	23	20	20
2000	28	24	25	26	25	27	25	26	24	23	17	19
2001	15	11	5	0	3	-4	-2	-5	-5	-10	-11	-7
2002	-1	-4	-9	-14	-17	-21	-24	-27	-31	-33	-32	-30
2003	-34	-36	-38	-38	-35							
<i>Index van het economisch klimaat 2)</i>												
1998	24	24	30	24	30	28	28	26	11	-13	-11	-8
1999	-3	-7	-8	-9	-3	-4	6	6	24	24	17	18
2000	33	25	27	30	26	27	25	24	23	21	14	14
2001	10	-1	-13	-26	-20	-29	-28	-35	-33	-41	-45	-36
2002	-18	-20	-24	-33	-31	-39	-44	-48	-52	-56	-54	-51
2003	-58	-62	-65	-65	-56							
<i>Index van de koopbereidheid 2)</i>												
1998	17	15	19	18	21	22	22	22	20	15	14	13
1999	15	16	17	20	20	20	21	22	22	22	22	21
2000	24	23	23	24	24	27	25	27	25	24	19	22
2001	19	19	18	17	17	13	15	15	14	12	11	12
2002	10	6	2	-1	-7	-9	-11	-12	-17	-18	-17	-17
2003	-18	-19	-19	-20	-20							

1) Dit onderzoek wordt medefinancierd door de Europese Commissie; netto steekproef aantal is 999 in de maand mei 2003.

Door omstandigheden omvat het onderzoek over de maand juni 2000, 543 geënquêteerden.

Normaal gesproken maken ongeveer 900 personen deel uit van de steekproef.

Door de kleinere steekproefomvang zijn de onnauwkeurigheidsmarges bij de uitkomsten iets groter dan gebruikelijk.

2) Voor berekeningswijze van deze index zie de publikatie Gebruikershandboek Consumentenconjunctuuronderzoek 1972-1992 (SDU/uitgeverij, 1994).

Met ingang van januari 1994 worden de indexen met terugwerkende kracht gepresenteerd als een saldo met als minimum -100 en als maximum +100.

Nieuwe levensverzekeringen

(19)

	April			Jan.–april			April			Jan.–april			April			Jan.–april		
	2003			2002			2003			2002			2003			2002		
	x 1 000			mln euro														
Individuele levensverzekeringen	polissen			verzekerd kapitaal			premie periodiek			premie ineens								
Naar product																		
hypothec	14,7	57,1	60,4	1 495,8	5 540,9	5 976,8	30,2	103,3	117,6	19,3	85,0	79,9						
pensioen uitgesteld	4,9	20,5	19,5	560,8	2 458,3	2 199,0	15,1	56,5	56,0	37,0	105,1	196,8						
lijfrente uitgesteld	11,6	103,4	77,4	372,1	3 139,1	2 229,0	8,6	81,9	38,9	126,8	636,2	844,6						
direct ingaande rente	5,1	24,4	27,6	392,4	2 007,3	2 097,7	0,0	0,0	0,0	207,0	1 015,9	1 228,4						
levenslang bij overlijden	28,6	108,5	106,2	155,7	452,0	542,9	2,8	10,9	10,7	2,6	8,5	13,6						
spaarverzekering	15,5	76,8	56,6	352,8	1 342,7	1 161,8	18,3	75,4	64,5	26,2	127,5	112,0						
risicoverzekering	13,8	52,6	55,9	852,6	2 960,5	3 669,1	4,2	13,1	15,2	4,2	8,6	22,8						
overige verzekeringen 1)	0,3	9,6	4,9	11,9	116,5	113,9	0,9	7,4	6,0	1,9	16,0	13,3						
Naar premiebetaling																		
periodiek	81,2	372,4	314,0	3 497,5	14 563,5	13 725,5	80,2	348,6	309,7	47,3	201,7	207,0						
ineens	13,4	80,3	95,0	696,8	3 453,7	4 264,9				377,6	1 801,1	2 304,6						
Naar soort verzekering																		
in geld	62,9	244,8	266,8	2 547,3	9 086,0	11 363,7	28,7	85,1	109,7	346,3	1 486,6	2 082,5						
in beleggingseenheden	31,7	207,9	142,2	1 647,0	8 931,1	6 626,6	51,5	263,5	200,0	78,6	516,2	428,9						
Totale individuele productie w.o.	94,6	452,7	409,0	4 194,3	18 017,2	17 990,4	80,2	348,6	309,7	425,0	2 002,8	2 511,6						
universal life	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.						
bedrijfspaarregelingen	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.						
Spaarkasinschrijvingen 2)	inschrijvingen			ingeschreven bedrag			storting (periodiek + ineens)			premie (periodiek + ineens)								
Naar product																		
hypothec	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0						
pensioen uitgesteld	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0						
lijfrente uitgesteld	0,6	4,7	3,7	18,1	205,5	76,4	0,6	4,7	2,2	0,1	0,8	0,3						
ongeclassificeerd	2,9	12,4	9,7	27,5	172,6	86,2	1,7	9,6	5,1	0,2	1,0	0,5						
Totale spaarkasproductie w.o. bedrijfspaarregelingen	3,5	17,1	13,4	45,7	378,7	162,7	2,3	14,3	7,3	0,3	1,8	0,8						

Deze statistiek komt tot stand in samenwerking met het Centrum voor Verzekeringsstatistiek van het Verbond van Verzekeraars.

Indexcijfers voor de herbouwkosten van woningen, incl. BTW (1995=100)

(18)

	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1996	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101
1997	102	102	102	102	102	103	103	103	104	104	104	104
1998	105	105	105	106	106	106	106	106	106	106	106	106
1999	107	107	107	107	107	108	108	108	108	108	109	109
2000	111	111	111	111	112	111	112	112	113	113	112	112
2001	115	117	117	118	119	120	121	121	121	121	121	121
2002	122	122	123	123	124	124	126	126	126	126	126	126
2003	127	127	127	127								

Met ingang van 2000 wordt de reeks berekend en gepubliceerd op basis van 1995=100. De nieuwe cijfers kunnen aan de oude reeks worden gekoppeld met de factor 1 134.

Deze indexcijfers zijn speciaal ontwikkeld voor het indexeren van de verzekerde waarde van woningen in opstalverzekeringen. Zie voor een toelichting op de cijfers het artikel 'Een samengesteld gewogen indexcijfer voor de herbouwkosten van woningen' in de Maandstatistiek bouwrijfheid van oktober 1993.

Inputindexcijfers voor de bouwkosten van woningen, excl. BTW ¹⁾ (1995=100)

(18)

	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jaar
Totaal													
1998	104,9	104,9	104,9	105,2	105,3	105,4	105,3	105,3	105,2	105,7	105,7	105,6	105,3
1999	106,0	106,0	106,1	106,7	106,7	106,8	107,7	107,7	107,8	107,9	108,0	108,4	107,1
2000*	109,9	109,9	110,0	110,5	110,5	110,6	112,2	112,2	112,4	112,6	112,6	112,6	111,3
2001*	114,6	114,8	114,8	116,5	116,9	117,5	117,9	118,0	118,1	118,1	118,1	118,3	117,0
2002*	119,6	119,7	120,3	120,4	120,4	120,5	121,8	121,7	121,8	121,8	121,7	121,6	120,9
2003*	122,8	122,8	122,9	123,0									
w.v.													
loon													
1998	108,2	108,2	108,2	108,6	108,6	108,6	108,8	108,8	108,8	110,1	109,9	109,9	108,9
1999	110,4	110,4	110,5	111,6	111,6	111,6	113,4	113,4	113,4	113,6	113,6	113,6	112,3
2000*	114,7	114,7	114,7	114,8	114,8	115,0	116,8	116,8	116,8	116,8	116,8	116,8	115,8
2001*	117,4	117,4	117,4	121,0	122,0	123,3	124,1	124,1	124,1	124,2	124,2	124,2	122,0
2002*	125,3	125,3	126,3	126,3	126,3	126,6	129,3	129,3	129,3	129,3	128,9	128,9	127,6
2003*	130,7	130,7	130,7	131,0									
materiaal													
1998	102,3	102,4	102,4	102,6	102,7	102,8	102,5	102,5	102,4	102,2	102,3	102,2	102,4
1999	102,5	102,5	102,6	102,9	102,9	103,0	103,2	103,2	103,3	103,5	103,6	104,4	103,2
2000	106,1	106,2	106,3	107,1	107,1	107,2	108,6	108,6	108,9	109,3	109,3	109,3	107,8
2001	112,4	112,8	112,7	112,9	112,9	113,0	113,1	113,2	113,3	113,3	113,3	113,6	113,0
2002	115,2	115,3	115,5	115,7	115,8	115,7	115,9	115,8	115,9	115,9	116,1	115,9*	115,7*
2003	116,6*	116,6*	116,7*	116,7*									

¹⁾ Een inputindexcijfer volgt de prijsontwikkeling van de kostenbestanddelen, zoals materiaal, materieel en loon. Bijgestelde cijfers zijn cursief weergegeven. Deze reeks is berekend als een gewogen gemiddelde uit de ontwikkeling van de loonkosten in de bouwrijfheid en een pakket bouwmaterialen dat in de woningbouw wordt toegepast. Voor de weging van de lonen en materialen is gebruik gemaakt van de uitkomsten van de Produktiestatistiek bouwrijfheid 1995. Mutaties in de kosten van materieel, algemene kosten en winst & risico zijn in deze cijfers niet opgenomen. Zie voor een toelichting op de tabel het artikel 'Inputindexcijfers voor de bouwkosten van woningen' in de Maandstatistiek bouwrijfheid van juli 1999.

	Gemiddelden					Week 22 per dag				
	2003					26-5	27-5	28-5	29-5	30-5
	april	mei	week 20	week 21	week 22					
Gemiddeld effectief rendement	%									
Staatsleningen, algemeen	3,83	3,51	3,55	3,39	3,37	3,31	3,32	3,43	3,40	3,38
w.v. met gemiddeld resterende looptijd van										
3-<5 jaar	3,19	2,84	2,87	2,74	2,70	2,68	2,66	2,76	2,69	2,69
5-<8 jaar	3,65	3,31	3,35	3,20	3,17	3,12	3,14	3,22	3,19	3,17
3-<8 jaar	3,47	3,12	3,16	3,02	2,98	2,95	2,95	3,04	2,99	2,98
Vijf langstlopende staatsleningen	4,36	4,05	4,10	3,92	3,90	3,83	3,83	3,97	3,95	3,93
Nieuwste 10-jarige staatslening	4,22	3,90	3,94	3,79	3,77	3,68	3,74	3,85	3,80	3,78
CBS-koersindex voor staatsobligaties	<i>ultimo 1983=100</i>									
Gemiddeld resterende looptijd										
3-< 5 jaar	120,9	122,5	122,3	122,9	123,1	123,2	123,3	122,9	123,2	123,2
5-< 8 jaar	131,7	134,3	134,0	135,2	135,4	135,8	135,7	135,0	135,2	135,4
8-<10 jaar	136,7	140,2	139,7	141,4	141,8	142,5	142,5	141,1	141,0	141,7
	<i>ultimo 1993=100</i>									
CBS-index voor converteerbare obligaties	253,6	271,0	270,7	271,9	271,7	271,3	270,9	271,8	271,9	272,7
CBS-herbeleggingsindex voor obligaties	<i>ultimo 1983=100</i>									
Staatsleningen	417,0	424,8	423,7	427,3	428,0	429,4	429,2	426,8	427,1	427,7
Financiële instellingen										
gewone obligaties	399,1	405,2	404,5	406,8	407,8	407,9	408,3	407,4	407,5	408,1
achtergestelde obligaties	496,5	509,9	509,1	512,9	514,1	515,2	514,9	512,6	512,9	514,7
Algemeen	416,5	423,9	423,1	426,1	427,0	427,9	427,9	426,0	426,3	426,9
	<i>jaar</i>									
<i>Duration van staatsleningen met een vaste looptijd</i>	5,01	5,16	5,14	5,21	5,19	5,21	5,21	5,17	5,18	5,17
CBS-koersindex voor aandelen	<i>ultimo 1983=100</i>									
<i>Officiële Markt</i>										
Algemeen	409,6	409,0	414,8	401,2	405,3	398,5	400,6	409,0	407,8	410,5
Algemeen excl. Kon. Olie	382,9	383,6	389,5	374,3	378,5	371,0	373,2	381,6	381,3	385,5
Internationals	499,8	484,9	490,3	477,6	482,9	476,0	478,5	488,9	486,3	484,9
Lokale fondsen	368,6	376,7	383,0	368,3	371,8	364,9	366,8	374,2	373,9	379,2
Financiële instellingen	429,2	429,3	440,6	412,7	420,1	408,1	414,0	425,2	424,0	429,3
Niet-financiële instellingen	350,2	365,2	368,1	362,6	363,3	359,8	358,7	363,7	364,2	369,8
	<i>ultimo 1993=100</i>									
<i>CBS/MoneyView-index voor beleggingsfondsen</i>										
Algemeen	113,9	114,3	114,7	113,6	114,3	113,6	113,5	114,5	114,9	115,1
aandelenfondsen	123,1	123,3	124,3	121,4	122,9	121,2	121,2	123,3	124,1	124,6
obligatiefondsen	133,6	134,3	134,1	135,0	135,0	135,4	135,1	134,8	134,8	134,9
geldmarktfondsen	117,2	116,0	116,1	116,1	115,6	115,5	115,6	115,7	115,8	115,6
<i>CBS-index voor niet AEX-aandelen</i>	190,7	204,8	207,1	203,1	204,7	202,1	202,2	204,7	206,3	208,3
<i>CBS MIT-index</i>	190,6	193,5	197,1	185,0	190,8	183,2	185,5	192,3	193,2	199,5
<i>CBS MIT Small-index</i>	152,5	174,6	178,4	164,9	175,4	166,0	170,4	176,7	177,8	186,1
<i>CBS/SBV Vastgoedindex algemeen</i>	87,1	89,2	89,2	89,1	90,0	89,4	89,5	89,8	90,5	91,0
CBS-herbeleggingsindex voor aandelen	<i>ultimo 1983=100</i>									
<i>Officiële Markt</i>										
Algemeen	817,6	827,9	839,8	812,6	822,2	807,3	811,5	828,5	829,2	834,7
Algemeen excl. Kon. Olie	701,7	711,4	722,4	694,8	704,1	688,7	692,8	708,3	711,4	719,2
Internationals	1 067,4	1 052,4	1 065,5	1 037,8	1 049,4	1 034,3	1 039,7	1 062,4	1 056,7	1 053,8
Lokale fondsen	678,5	702,0	713,1	686,5	695,0	680,3	683,9	697,6	701,7	711,6
Financiële instellingen	952,8	968,7	993,0	930,1	952,2	919,9	933,3	958,5	968,7	980,8
Niet-financiële instellingen	577,5	607,2	611,5	603,7	605,0	599,3	597,5	605,8	606,7	616,0
	<i>ultimo 1993=100</i>									
<i>CBS/MoneyView-index voor beleggingsfondsen</i>										
Algemeen	128,9	130,2	130,6	129,4	130,3	129,5	129,4	130,5	131,0	131,4
aandelenfondsen	138,6	139,6	140,7	137,5	139,3	137,4	137,3	139,8	140,6	141,4
obligatiefondsen	151,4	153,4	153,0	154,2	154,3	154,7	154,4	154,1	154,1	154,3
geldmarktfondsen	129,2	129,7	129,6	129,6	129,8	129,7	129,8	129,9	130,0	129,8
<i>CBS-index voor niet AEX-aandelen</i>	235,0	256,6	259,2	255,8	258,1	254,9	254,9	258,1	260,0	262,6
<i>CBS MIT-index</i>	223,4	226,7	231,0	216,8	223,5	214,7	217,4	225,4	226,4	233,8
<i>CBS MIT Small-index</i>	167,3	191,6	195,7	181,0	192,6	182,3	187,1	194,1	195,3	204,4
<i>CBS/SBV Vastgoedindex algemeen</i>	178,9	188,0	188,1	187,9	189,8	188,6	188,6	189,3	190,8	191,8